

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคาดการณ์ (Predictive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของครอบครัวที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดราชบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ สามีและภรรยาที่มีบุตรวัยก่อนเรียน โดยที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดราชบุรี จำนวน 102 คู่ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงงานในเขตอำเภอโพธาราม โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตสมรส และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตสมรส

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลส่วนบุคคลมาแจกแจงความถี่ และคำนวณหาร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโดยรวมและรายข้อ เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตสมรสของสามีและภรรยาโดยใช้ t-test และทำนายตัวแปรโดยใช้ Multiple Regression ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สามีและภรรยาส่วนใหญ่มีระยะเวลาสมรส 6 – 10 ปี (ร้อยละ 55.9) เฉลี่ย 6.05 ปี มีการจดทะเบียนสมรส (ร้อยละ 52.9) มีชนิดของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 62.7) มีบุตรจำนวน 1 คน (ร้อยละ 60.8) มีบุตรคนโตอายุอยู่ในช่วง 5 ปี – 5 ปี 11 เดือน 29 วัน (ร้อยละ 44.1) รองลงมาคือ 3 ปี 1 วัน – 4 ปี 11 เดือน 29 วัน (ร้อยละ 29.4) มีรายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 6,500 – 10,000 บาท (ร้อยละ 54.90) และมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 10,020.83 บาท

สามีส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 – 30 ปี (ร้อยละ 55.9) จบการศึกษาสูงสุดคือระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 46.1) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 45.1) มีรายได้ส่วนตัวอยู่ในช่วง 3,501 – 6,500 บาท (ร้อยละ 68.6) รายได้เฉลี่ย 5,864.84 บาท มีรายได้ไม่เพียงพอและมีหนี้สินเล็กน้อย (ร้อยละ 30.4) รองลงมาคือมีรายได้ไม่เพียงพอ แต่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 29.4) มีช่วงเวลาการทำงานคือทำงานกะ (ร้อยละ 52.9) ไม่ทำงานล่วงเวลา (ร้อยละ 55.9) มีชั่วโมงการทำงานเท่ากับ 48 ชั่วโมง/สัปดาห์ (ร้อยละ 55.9) ส่วนภรณานั้นพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 – 30 ปี (ร้อยละ 70.6) จบการศึกษาสูงสุดคือระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 51) มีรายได้ส่วนตัวอยู่ในช่วง 3,501 – 6,500 บาท (ร้อยละ 53.9) รายได้เฉลี่ย 4155.99 บาท มีรายได้ไม่เพียงพอและมีหนี้สินเล็กน้อย (ร้อยละ 32.4) รองลงมาคือมีรายได้ไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 31.4) ทำงาน

นอกบ้าน (ร้อยละ 65.7) มีลักษณะการทำงานคือทำงานโรงงาน (ร้อยละ 63.7) ทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมง/สัปดาห์ (ร้อยละ 84.3)

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตสมรส

2.1 การสื่อสารระหว่างคู่สมรสทั้งของสามีและภรรยามีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 56.86 และ 58.82 ตามลำดับ

2.2 ความสมานฉันท์ในบทบาท พบว่าสามีมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 56.86 ในขณะที่ความสมานฉันท์ในบทบาทของภรรยามีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.78

2.3 คุณภาพชีวิตสมรสของสามีโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 38.24 รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 32.35 ส่วนภรรยามีคุณภาพชีวิตสมรสโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 40.20 รองลงมาได้แก่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.25

3. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรส และปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตสมรส

3.1 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรสระหว่างสามีและภรรยา

เมื่อทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรสของสามีและภรรยา โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่าสามีมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากภรรยาโดยสามีมีคุณภาพชีวิตดีกว่าภรรยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรส

3.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของสามี

ปัจจัยต่าง ๆ สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสมรสของสามีได้ร้อยละ 50.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่า ความสมานฉันท์ในบทบาท เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของสามีสูงสุด รองลงมาได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และสามีมีช่วงเวลาการทำงานเป็นกะ ตามลำดับ

3.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของภรรยา

ปัจจัยต่าง ๆ สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสมรสของภรรยาได้ร้อยละ 63.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่า ความสมานฉันท์ในบทบาท เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของภรรยาสูงสุด รองลงมาได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และ ภรรยาทำงานนอกบ้าน ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของครอบครัวที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ผลการวิจัยแยกอภิปรายตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 สามีภรรยาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีคุณภาพชีวิตสมรสต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า สามีมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสมรสแตกต่างจากภรรยา โดยสามีมีคุณภาพชีวิตสมรสดีกว่าภรรยา เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะ สามีทำหน้าที่ส่วนใหญ่คือหารายได้เลี้ยงครอบครัวเพียงอย่างเดียว ให้การดูแลบุตรและทำงานบ้านน้อยกว่าภรรยา โดยเฉพาะเมื่อสามีต้องทำงานเป็นกะหรือทำงานล่วงเวลา การที่รับภาระเพียงอย่างเดียวทำให้สามีไม่เกิดความตึงเครียดในบทบาทมากนักจึงทำให้มีความรู้สึกพึงพอใจและสามารถปรับตัวได้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว สามีจึงมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี ในขณะที่ภรณานั้นได้รับผลกระทบอย่างสูงจากการต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรวัยเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัสเซล (Russell, 1974) และไรเดอร์ (Ryder, 1973) ที่พบว่าการเกิดของบุตรมีผลทางลบต่อคู่สมรส โดยเฉพาะภรรยา เพราะภรรยาเป็นผู้รับภาระในการดูแลบุตรเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งภรรยาจะต้องประกอบอาชีพอีก ซึ่งการทำงานอาจเพิ่มความตึงเครียดจากการรับบทบาทมากเกินไปและเกิดความขัดแย้งในบทบาท (Menaghan & Parcel, 1990) และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสได้ ดังเช่น วราภรณ์ เนาวรังสี, จุริญ อึ้งสำราญ และประพัตรา จันธนะสมบัติ (2546) พบว่า เพศชายมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าเพศหญิง

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่ รายได้ครอบครัว ช่วงเวลาการทำงาน ของสามี ชั่วโมงการทำงานของสามี และสถานภาพการทำงานของภรรยา ปัจจัยทางด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และปัจจัยด้านความสมานฉันท์ในบทบาท สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสมรสของสามีที่มีบุตรวัยก่อนเรียนและทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้

จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของสามีได้คือ การทำงานเป็นกะ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และความสมานฉันท์ในบทบาท

โดยการทำงานเป็นกะมีผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตสมรส นั่นคือ ยิ่งสามีมีการทำงานเป็นกะมากเท่าได้ยิ่งมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดีขึ้นเท่านั้น เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะการทำงานเป็นกะจะรวมทั้งกะ เช้า บ่าย ดึก ที่หมุนเวียนเปลี่ยนไปซึ่งทำให้มีความเครียดน้อยกว่าผู้ที่ทำงานกะบ่ายและดึก นอกจากนั้นการทำงานทั้ง 3 กะ สลับกันทำให้ผู้ทำงานมีช่วงเวลาที่แตกต่างจากภรรยา ทำให้ได้มีโอกาสใช้เวลาอยู่ร่วมกับครอบครัว จึงทำให้เกิดความพึงพอใจ อีกประการหนึ่งของการทำงานหลายกะ ทำให้สามีมีการช่วยเหลือกิจกรรมครอบครัวในการดูแลบุตรและทำงานบ้านน้อยกว่าภรรยา

ทำให้สามิไม่เกิดความตึงเครียดในบทบาทมากนักจึงทำให้มีความรู้สึกพึงพอใจและส่งผลให้มียุทธภาพชีวิตสมรสที่ดี ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ วอยดานอฟ (Voydanoff, 1995) ที่พบว่าการทำงานเป็นผลดีที่ไม่ใช่ผลดีกลางวันมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความขัดแย้งระหว่างงานและครอบครัว เช่นเดียวกับ ไวท์ และเคท (White & Keith, 1990) ที่พบว่าการทำงานเป็นผลดีมีผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตสมรสและอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้

ส่วนการสื่อสารระหว่างคู่สมรสนั้นมีผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตสมรส เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างคู่สมรสและการสื่อความหมายกันอย่างชัดเจน จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน คู่สมรสที่มีการสื่อสารที่ดีจะมีความถี่ในการพูดคุยระหว่างกันมากเมื่อเกิดปัญหาขึ้น มีการแสดงความรู้สึกว่าเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดนั้นต่อกัน มีการเปิดโอกาสในการเป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี และมีการแสดงความรู้สึกรับรู้ถึงความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งในขณะที่กำลังสื่อสารด้วย หากคู่สมรสขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กันฝ่ายที่สื่อความหมายจะเต็มไปด้วยความสงสัยและกลัวถูกปฏิเสธ กลัวเสียหน้า ก็จะนำการสื่อสารทางอ้อมมาใช้ แต่วิธีนี้จะป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ หากผู้สื่อและผู้รับ เข้าใจในความหมายไม่ตรงกัน ปัญหาเช่นนี้จะก่อให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

นอกจากนี้ ความสมานฉันท์ในบทบาทของคู่สมรสก็ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตสมรส เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะในชีวิตสมรสนั้น สามิและภรรยาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครอบครัว ความเหมาะสมในบทบาทนั้นหมายถึงความสมานฉันท์ในบทบาทระหว่างคู่สมรส คือการปราศจากความขัดแย้งในบทบาท และมีการปฏิบัติบทบาทได้อย่างเหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม คู่สมรสที่มีความเข้าใจและมีความสมานฉันท์ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของกันและกันและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังของอีกฝ่ายจะมีคุณภาพชีวิตสมรสสูงกว่าคู่สมรสที่มีความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539) และ พิมพรรณ สุรนันท์ (2535) ที่พบว่าความสมานฉันท์ทางบทบาทมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส

แต่ปัจจัยเรื่องรายได้ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมไทยที่ถึงแม้จะมีปัญหาในเรื่องรายได้ก็สามารถหาเพิ่มเติมได้จากการยืมญาติพี่น้อง หรือเพื่อนสนิทได้ ส่วนชั่วโมงการทำงานของสามิและสถานภาพการทำงานของภรณานั้นพบว่าไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของสามิ แสดงให้เห็นว่าช่วงระยะเวลาที่อยู่ร่วมกันนั้นไม่สำคัญเท่ากับการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการแสดงบทบาทคู่สมรส เพราะถึงแม้สามิจะมีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่มาก

แต่หากมีการสื่อสารระหว่างคู่สมรสดี และมีการแสดงบทบาทที่เหมาะสมก็จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตสมรสด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิณัมพร ศรีสังข์ (2539) ซึ่งพบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เช่นเดียวกับ อุบลรัตน์ พิษะนันท์ (2531) และ บุญประคอง ภานุรัตน์ (2531) ที่พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่ รายได้ครอบครัว ช่วงเวลาการทำงานของสามี ชั่วโมงการทำงานของสามี และสถานภาพการทำงานของภรรยา ปัจจัยทางด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และปัจจัยด้านความเสมอภาคในบทบาท สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสมรสของภรรยาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนและสามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้

ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของภรรยา คือ ภรรยาทำงานนอกบ้าน การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และความเสมอภาคในบทบาท

โดยการทำงานนอกบ้านของภรรยามีผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตสมรส ทั้งนี้เนื่องจากการที่สตรีต้องทำหน้าที่ในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อการครอบครัวซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของความผูกพัน (Family Tie) หรือ โครงสร้าง (Family Structure) ส่วนใหญ่มักพบว่าสมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้กันและกันน้อยลง สตรีซึ่งเป็นผู้ต้องทำงานในขณะเดียวกันต้องมียบทบาททั้งเป็นแม่บ้าน เป็นภรรยา และเป็นมารดา จึงอาจทำให้ทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ทุกด้าน ก่อให้เกิดความเครียดและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตสมรสได้ ดังเช่น สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535) พบว่า การออกไปทำงานนอกบ้านของผู้หญิงส่งผลกระทบต่อหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ผลกระทบต่อตัวภรรยาเอง ในด้านสุขภาพร่างกายเนื่องมาจากการทำงานและการรับภาระงานบ้าน ประกอบกับเกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างการทำนอกบ้านและความรับผิดชอบในบทบาทครอบครัว 2) ผลกระทบต่อสามี เนื่องจากถูกลดบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว เป็นผลทำให้อำนาจตนลดลงไป ส่งผลให้สามีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสลดลง และ 3) ผลกระทบต่อบุตร ประมาณครึ่งหนึ่งของมารดาที่ออกไปทำงานนอกบ้านต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งอาจจะเป็นญาติพี่น้อง คนใช้ และมีเพียงหนึ่งในสามที่ญาติพี่น้องมาช่วยดูแล ภรรยาจึงไม่จำเป็นต้องออกจากงานและสามารถกลับเข้าทำงานได้เร็วขึ้น แต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากมารดา โดยการที่บุตรจะเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองลดลง หรืออาจกลายเป็นเด็กเกเร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาพบว่าภรรยาที่ทำงานมีผลทางลบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรส (Spitze, 1988) และจากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างครอบครัวที่ภรรยาไม่ได้ประกอบอาชีพกับครอบครัวที่ภรรยาประกอบอาชีพ พบว่าการทำงานของภรรยามีความเกี่ยวข้องต่อความรู้สึกตึงเครียดในบทบาทของคู่สมรสก่อให้เกิด

ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสได้ (Lavee, Sharlin & Katz, 1996)

ส่วนการสื่อสารระหว่างคู่สมรสนั้นมีผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตสมรส เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างคู่สมรสและการสื่อความหมายกันอย่างชัดเจนจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน คู่สมรสที่มีการสื่อสารที่ดีจะมีความถี่ในการพูดคุยระหว่างกันมากเมื่อเกิดปัญหาขึ้น มีการแสดงความรู้สึกว่าเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดนั้นต่อกัน มีการเปิดโอกาสในการเป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี และมีการแสดงความรู้สึกรับรู้ถึงความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งในขณะที่กำลังสื่อสารด้วย หากคู่สมรสขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กันฝ่ายที่สื่อความหมายจะเต็มไปด้วยความสงสัยและกลัวถูกปฏิเสธ กลัวเสียหน้า ก็จะนำการสื่อสารทางอ้อมมาใช้ แต่วิธีนี้จะป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ หากผู้สื่อและผู้รับเข้าใจในความหมายไม่ตรงกัน ปัญหาเช่นนี้จะก่อให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539) ที่พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

นอกจากนี้ ความสมานฉันท์ในบทบาทของคู่สมรสก็ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตสมรส เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะในชีวิตสมรสนั้น สามีและภรรยาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครอบครัว ความเหมาะสมในบทบาทนั้นหมายถึงความสมานฉันท์ในบทบาทระหว่างคู่สมรส คือการปราศจากความขัดแย้งในบทบาท และมีการปฏิบัติบทบาทได้อย่างเหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม คู่สมรสที่มีความเข้าใจและมีความสมานฉันท์ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของกันและกันและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังของอีกฝ่ายจะมีคุณภาพชีวิตสมรสสูงกว่าคู่สมรสที่มีความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539) และ พิมพ์พรณ สุรนนท์ (2535) พบว่าความสมานฉันท์ทางบทบาทมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส เช่นเดียวกับการศึกษาของ เบนิน และ อาโกสตีเนลลี (Benin & Agostinelli, 1988) พบว่า ภรรยาจะเกิดความพึงพอใจในระดับสูงเมื่อมีการแบ่งปันงานบ้าน เช่น การทำกับข้าว การซักเสื้อผ้า มากกว่าจำนวนชั่วโมงในการช่วยเหลือของสามี ซึ่งสอดคล้องกับ ไลย์ และบิบลาซ (Lyc & Biblarz, 1993) ที่พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีระดับที่ลดลงเมื่อสามีและภรรยาไม่ได้มีการแบ่งปันทางด้านทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สมรสได้

แต่ปัจจัยเรื่องราวได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมไทยที่ถึงแม้จะมีปัญหาในเรื่องรายได้ก็สามารถหาเพิ่มเติมได้จากการขี้นญาติพี่น้อง หรือเพื่อนสนิทได้ ส่วนช่วงเวลากการทำงานของสามีและชั่วโมงการทำงานของสามีนั้นพบว่าไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมรสของสามี แสดงให้เห็นว่าช่วงระยะเวลาที่อยู่ร่วมกันนั้น ไม่สำคัญเท่ากับเรื่องของ

การสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการแสดงบทบาทคู่สมรส เพราะถึงแม้สามีจะมีช่วงเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอนและมีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่มากแต่หากมีการสื่อสารระหว่าง คู่สมรสดี และมีการแสดงบทบาทที่เหมาะสมก็จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตสมรสด้วย ซึ่งกับการศึกษาของ ไชยยันต์ สุขบาล (2537) ที่พบว่ารายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาแต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฉัมพร ศรีสังข์ (2539) ซึ่งพบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เช่นเดียวกับ อุบลรัตน์ พิษะนันท์ (2531) และ บุญประครอง ภาณุรัตน์ (2531) ที่พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในด้านการศึกษา การนำผลการวิจัยไปใช้ และการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา

ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตสมรส และปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสมรส ในเรื่องของการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และความสมานฉันท์ในบทบาท

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ให้ความรู้แก่คู่สมรสในเรื่องของการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการแสดงบทบาทของคู่สมรส โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ เพื่อให้คู่สมรสได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมรส

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสมรสของครอบครัวที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ในเรื่องของรายได้ควรให้มีความแตกต่างของรายได้มากยิ่งขึ้นเนื่องจากข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้รายได้ของกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายน้อย และควรศึกษาคุณภาพชีวิตของครอบครัว โดยเปรียบเทียบการทำงานกะเช้า กะบ่าย และกะดึก

3.2 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรสระหว่างครอบครัวที่สามีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับครอบครัวที่ภรรยาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม